

Бібліотека
Уманського національного університету садівництва

ІСТОРІЯ КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ

віртуальна виставка на допомогу навчальному процесу

Підготувала
Марія Фіткаленко, провідний бібліотекар

м. Умань, 2022

Український народ протягом віків створив численні культурні цінності, збереження, використання та вивчення яких, є необхідною умовою нових духовних досягнень та формування глибоких патріотичних почуттів сучасного покоління українців. Процес національного відродження неможливий без популяризації багатовікових надбань нації. Без високого рівня національної культури ні держава, ні народ не мають ніякого майбутнього. Національне виховання в Українській державі повинно бути направлено на формування у молоді світосприймальної свідомості, ідей, поглядів, переконань, ідеалів, традицій, звичаїв. Не може вважатися освіченою людина, якщо вона не знає історії власної національної культури.

Намагаючись зрозуміти невинуватість свого перебування на землі, прагнучи досягнути своєї необхідності для світу, людина своєю діяльністю задає параметри не тільки сформованому нею світу культури, але й власної соціальної значимості.

У процесі розбудови нової держави актуальною стає проблема людини як творця. Відбувається зміна світоглядного ставлення до людини, гуманістичного усвідомлення ролі людини у процесі творчості.

Нове покоління не тільки пасивно споживає вже створене культурне багатство, разом з тим воно вносить і свій внесок у скарбничку світової культури в залежності від того, що було успадковано ним від культури минулого. Таким чином, традиції і творчість у розвитку культури органічно взаємопов'язані.

Перед нами дивовижний світ культури, світ створений людиною. Кожен крок у світі додає людині знань, які є результатом її розвитку. Особливо це стосується знань про культуру, що фіксують один із найскладніших процесів – становлення людської сутності.

Заглиблюючись у історію культури України, яка нерозривно пов'язана зі світовою культурою, ми отримуємо можливість зазирнути у власне минуле, відчувати радість самовдосконалення, виявити у своїй душі спалахи від згадки найдавніших подій, що формують наші орієнтири у світі та особистих вчинках.

Минуле, справді, створює нас теперішніх, тому мандрівка шляхами культури допоможе нам краще пізнати себе. Запрошуємо всіх бажаючих переглянути віртуальну виставку *“Історія культури України”*.

Шейко В. М. Історія української культури : навч. посіб. / В. М. Шейко, Л. Г. Тишевська. — К. : Кондор, 2010. — 264 с.

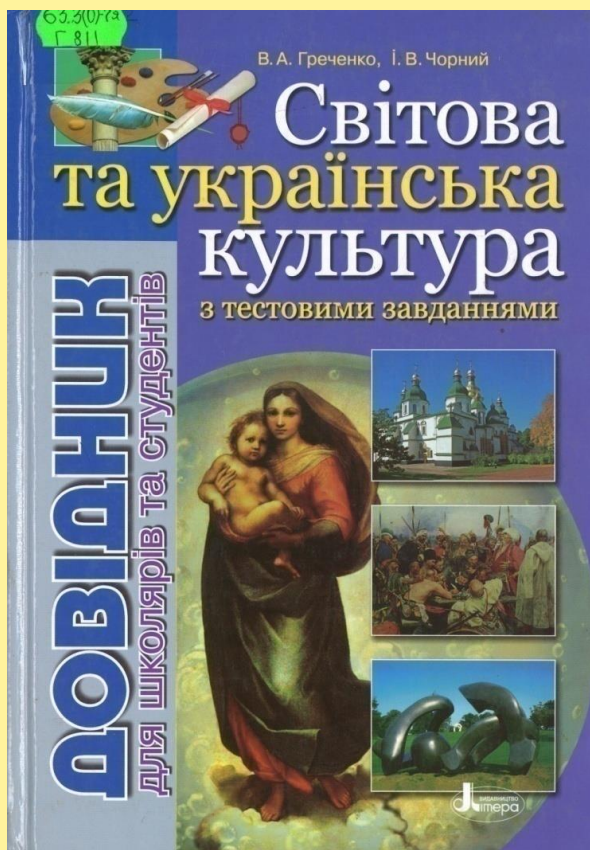
У посібнику розкриваються процеси історичного розвитку української культури. Висвітлюється соціально-історична обумовленість художньо-культурологічних процесів України з найдавніших часів до початку ХХІ ст.

Значна увага приділяється огляду джерел та літератури з питань формування та еволюції української культури.

При цьому історія вітчизняної культури розглядається через призму національно-культурного відродження, яке розгортається на українських землях.

Для студентів, аспірантів і викладачів вищих навчальних закладів України, читачів, які цікавляться проблемами трансформації вітчизняної культури.

Греченко В. А. Світова та українська культура : довідник / В. А. Греченко, І. В. Чорний. — К. : Літера ЛТД, 2009. — 416 с.

Висвітлено історію культури від найдавніших часів до сьогодення.

Запропоновано компактний і комплексний виклад основних аспектів даного предмета за розділами, передбаченими відповідною програмою.

Глибина та комплексний характер довідника допоможуть успішно виконати тестові завдання, підготуватися до семінарів, модульних контрольних робіт та підсумкової атестації.

Перевагою даного довідника є те, що він містить тренувальні тести до кожної теми, які допоможуть студентам закріпити свої знання з даного предмета. Наведені ілюстрації дадуть змогу зрозуміти й осягнути велич досягнень людства у сфері культури.

Греченко В. А. Історія української культури : навч. посіб. / В. А. Греченко, К. В. Кислюк. — К. : Кондор-Видавництво, 2013. — 352 с.

У посібнику висвітлюються основні аспекти розвитку української культури від первісного суспільства до сучасної доби. Розглядаються основні теоретичні проблеми і напрями вивчення вітчизняної культури.

На широкому фактичному матеріалі розкриваються основні тенденції поступу освіти, науки, літератури, усної народної творчості, музичного мистецтва, побуту, архітектури, декоративно-прикладного та образотворчого мистецтва.

Гаврюшенко О. А. Історія культури : навч. посіб. / О. А. Гаврюшенко, В. М. Шейко, Л. Г. Тишевська. — К. : Кондор, 2004. — 763 с.

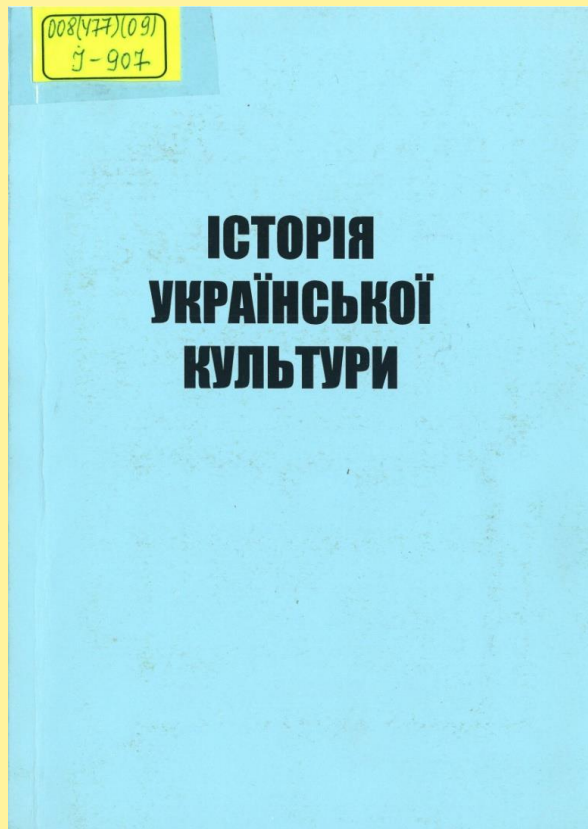

Автори посібника пропонують спробувати осмислити, уточнити, що являє собою культура у нашому сучасному розумінні, зважаючи на те, що нам відомо про наше минуле. І, виходячи з цього, знову поглянути на її історичне буття, простежити як вона з'явилася, які її особливості, як ці особливості змінилися, що є нового, своєрідного в культурі у різні епохи.

Культура на її початковому смислі є втіленням самого олюднення людини у створюваних нею різноманітних формах, які із самого початку історії роблять її культурну реалізацію.

Розглядаються питання історії розвитку світової та української культури з найдавніших часів до сьогодення.

Історія української культури : курс лекцій / уклад. В. І. Доморослий. — Візаві, 2015. — 218 с.

Висвітлено основні етапи, процеси та події, витоки та передумови формування історії української культури з давніх часів і до сьогодення, зокрема, подано відомості з історії писемності, літератури, науки і техніки, образотворчого мистецтва, музики, театру, кіно.

Розкрито національно-культурне відродження України у ХІХ столітті та національно-культурний розвиток України у ХХ столітті, розвиток української культури в умовах суверенітету та культура української діаспори.

Українська культура розглядається, як цілісний феномен і складова культурного розвитку світу.

Історія української культури / за ред. І. Крип'якевича . — К. : Либідь, 2000. — 656 с.

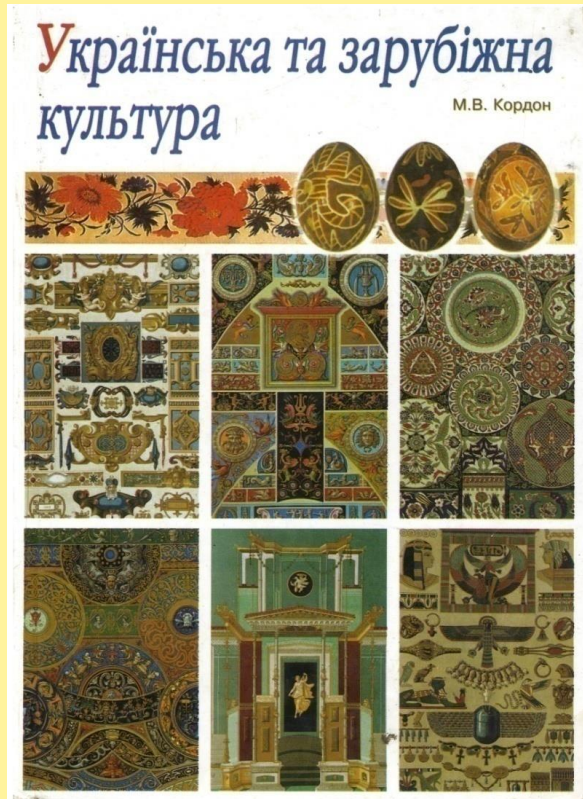

Розглядається історія української культури від первісного суспільства до початку ХХІ століття.

Висвітленні, насамперед, питання розвитку освіти, наукових знань, літератури і мистецтва на різних етапах української історії.

Розкриті питання взаємодії природи і людини, ведення домашнього господарства, віри і церкви, міста і села, держави і громадянства та ін.

Кордон М. В. Українська та зарубіжна культура / М. В. Кордон. — Київ : ЦУЛ, 2002. — 508 с.

В навчальному посібнику української та зарубіжної культури від первісного суспільства і до кінця XX століття розглядаються питання розвитку культури, освіти, науки, літератури і мистецтва на різних етапах людської історії.

Виклад матеріалу подається за основними етапами розвитку культури. Це дає можливість уявити поступальний рух людської цивілізації та підвищення рівня матеріальної та духовної культури людства.

**Кордон М. В. Історія української культури : навч. посіб. /
М. В. Кордон. — Львів : Магнолія 2006, 2011. — 336 с.**

Розглядається історія української культури від первісного суспільства до початку ХХІ століття.

Висвітлені питання розвитку освіти, наукових знань, літератури і мистецтва історії України.

Підручник знайомить студентів з вузловими питаннями історії української культури, відповідає реально діючій програмі, а сильний персоналістичний підхід відповідає сучасній концепції історичних знань.

Костюк М. В. Гарбар О. П. Історія та культура України : навч. посіб. / М. В. Костюк, О. П. Гарбар. — Умань : Візаві, 2019. — 284 с.

Висвітлено історію та культуру України від найдавніших часів до сьогодення з позицій сучасної науки у відповідності з навчальною програмою курсу.

Кожна лекція містить теоретичний та фактичний матеріал, термінологічний словник, хронологічний показчик, тести та контрольні запитання, теми рефератів, рекомендовану літературу.

Вивчення предмета курсу передбачає самостійну роботу студентів, поетапне опрацювання матеріалу за визначеними модулями, виконання індивідуальних завдань у вигляді тестів, рефератів, тощо.

**Українська культура : лекції / за ред. Д. Антоновича. — К. :
Либідь, 1993. — 592 с.**

Ця книга – унікальна спроба цілісного дослідження феномена Української культури з найдавніших днів до новітніх часів, здійснена у 30-ті роки українськими вченими емігрантами.

Лекції дають ґрунтовне уявлення про вітчизняну освіту та книгодрук, філософію та релігію, різні види мистецтва тощо.

Вперше публікуються біографічні відомості про акторів, які розкривають складну картину наукового і громадського життя на Україні та в еміграції передвоєнних років. Численні ілюстрації охоплюють основні види українського образотворчого мистецтва.

Білан А. Історія культури в документах і матеріалах / А. Білан //
Українська культура. — 2001. — №11-12. — С. 34

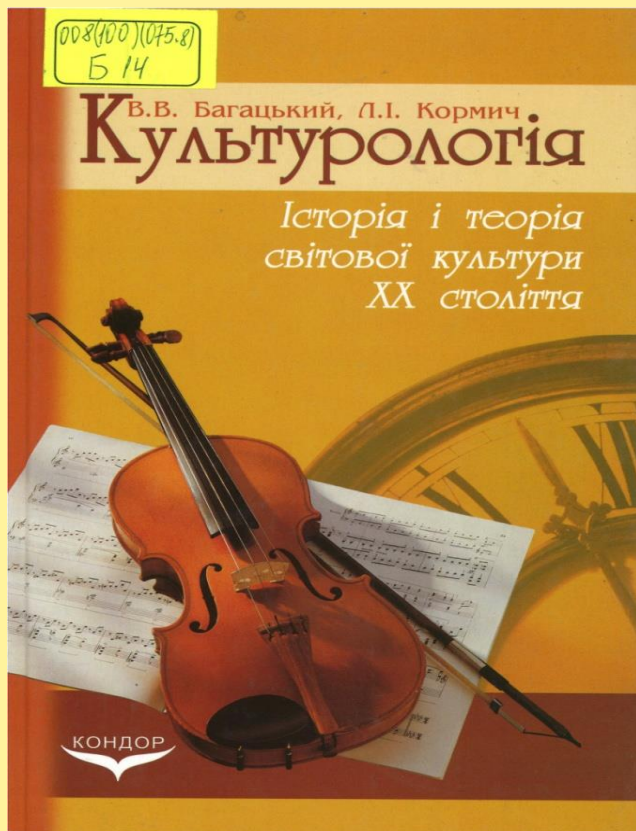

Вміщені документи і матеріали зупиняють увагу, змушують вчитатися, повертають ще раз до прочитаного: такий драматизм історичну неупередженість та пізнавальну колізію вони містять.

Вперше і з максимальною прямоотою зібрано маловідомі документи і матеріали з державних архівів, з українських видань з діаспори, на які було накладено табу, з вітчизняних газет і часописів, починаючи з 1920-х років, а також уривки з різноманітних інструкцій, довідок.

В сукупності вони відтворюють біографію української культури, як поле жорстокості боротьби за її національне обличчя за право на існування, право бути виразником сподівань і дум свого народу.

Багацький В. В. Культурологія : історія і теорія світової культури ХХ століття : навч. посіб. / В. В. Багацький, Л. І. Коротич. — К : Кондор, 2007. — 304 с.

Автори склали широку картину розвитку науки техніки, права, літератури, мистецтва, освіти, показали основні тенденції розвитку культури України та різних народів.

Підручник написано на основі досвіду викладання відмінного нормативного курсу, який був впроваджений у навчальні програми вузів міністерством освіти і науки України.

Головна ідея посібника показати гуманістичний характер розвитку і взаємодії світових культур.

Культурологія: українська та зарубіжна культура : навч. посіб. / М. М. Закович, І. А. Зязюн, О. М. Семашко та ін. — К. : Знання, 2006. — 567 с.

У посібнику культурологія розглядається як наука, що ставить своїм завданням розкрити логіку, внутрішні закономірності та найважливіші особливості розвитку української та зарубіжної культури.

Книга дає змогу читачеві ознайомитися із фундаментальними досягненнями культури різних народів у контексті розвитку світової культури. Взаємодія підходів, закладена в навчальному посібнику, дає можливість формувати широку полікультурну ерудованість, цілісність світобачення.

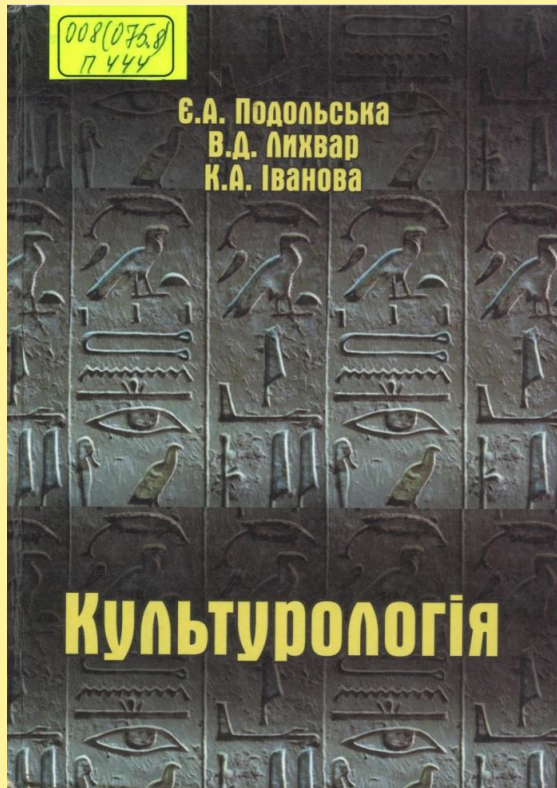
Русавська В. А. Гостинність в українській традиційній культурі : посібник / В. А. Русавська. — К. : Ліра-К, 2014. — 280 с.

У посібнику розглядається культура гостинності українців, яка значною мірою забезпечила духовний та інтелектуальний зв'язок чисельних поколінь наших предків вплинула на формування етнокультурної і національної ідентичності.

Знання історії вітчизняної гостинності майбутніми фахівцями готельно-ресторанної справи важливе з огляду на її роль і значення як невід'ємного атрибуту сервісної діяльності, характерні особливості якої починають зримо виявлятися на вітчизняних теренах у культурі спілкування та міжкультурної комунікації.

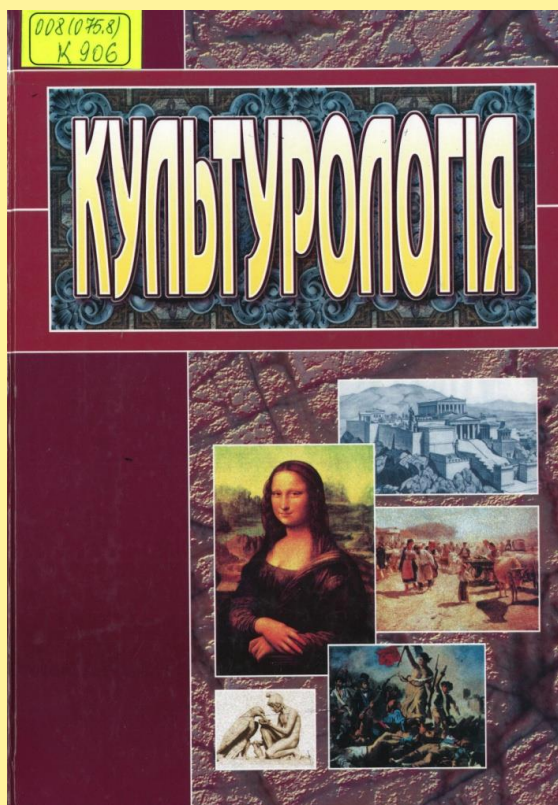
Подольська Є. А. Культурологія : посібник / Є. А. Подольська, В. Д. Лихвар, К. А. Іванова. — К : ЦНЛ, 2003. — 288 с.

В посібнику розглядаються питання природи і сутності культури, її інформаційно-семіотичне розуміння, властивості культурних форм, історичні типи соціокультурних світів та окремі види культурних сценаріїв діяльності, особливості міжкультурної комунікації.

Книга надасть суттєву допомогу студентам у вихідних орієнтаціях для вивчення багатограних духовних напрямків і процесів, для усвідомлення істинного значення культури в житті людини і суспільства, для вироблення адекватних стереотипів поведінки у типових ситуаціях міжкультурного спілкування.

Культурологія : навч. посіб. / за ред. Т. Б. Грищенко. — К. : ЦНЛ, 2007. — 392 с.

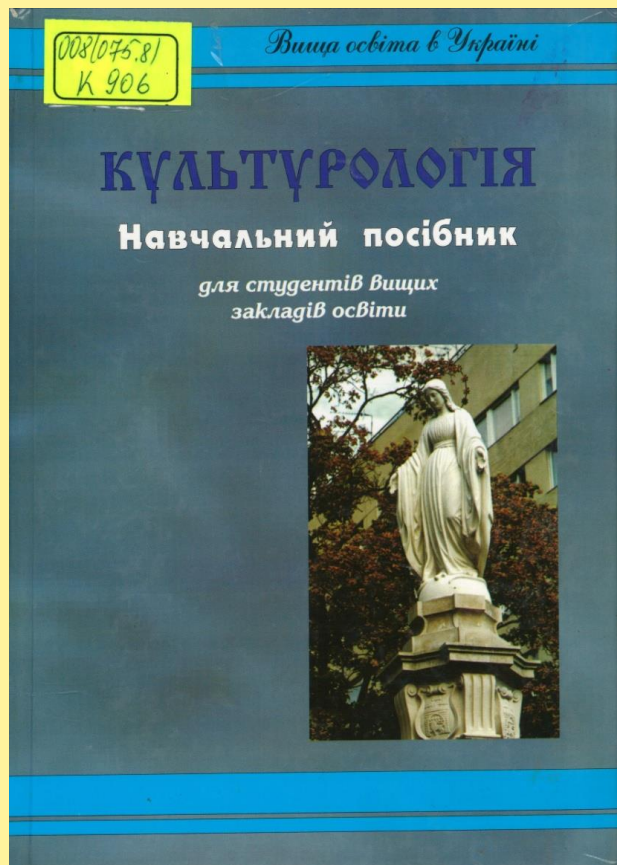

Викладено теоретичні положення і концепції культурології, питання природи і сутності культури, властивості культурних форм, проблеми типології культури та провідні тенденції сучасного світового і вітчизняного культурного розвитку.

Певну увагу приділено розгляду пам'яток археологічних культур, що знайдено на території сучасної України, які своїм існуванням і досі продовжують справляти певний вплив на культуру, мистецтво і свідомість людей.

Подано тести до розділів за трьома модулями, список тем рефератів.

Культурологія : навч. посіб. / [Л. В. Петрушенко, В. П. Савельєв, С. М. Повторєєва та ін.] ; за ред. В. М. Пічі. — Львів : «Магнолія, 2006», 2007. — 360 с.

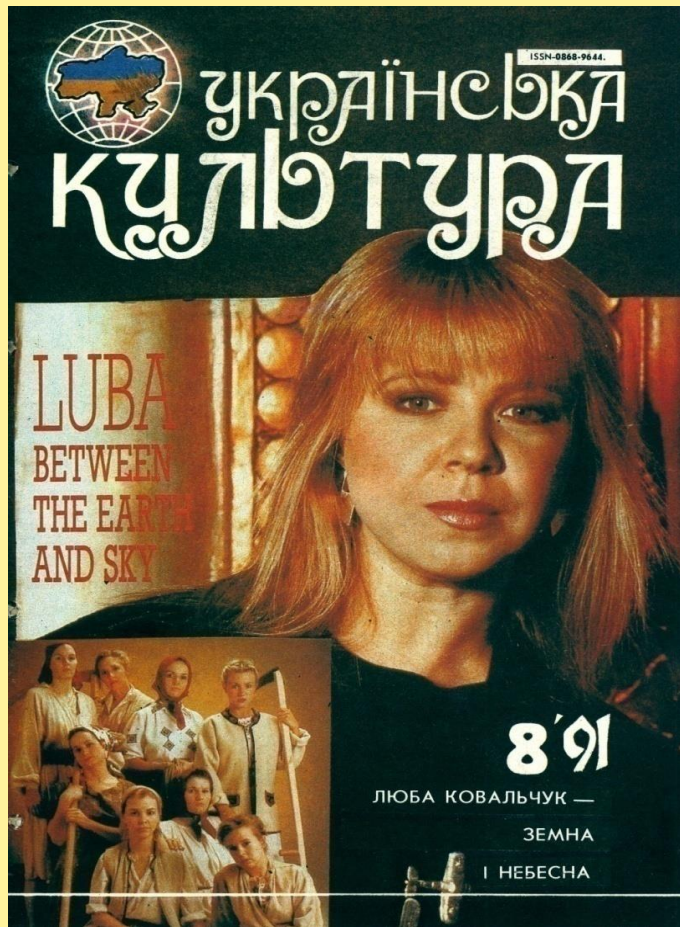

У посібнику вдало поєднано панорамне висвітлення культурологічної проблематики з чіткістю і послідовністю викладення основних понять і принципів.

Розглянуто питання статусу “Культурології” як науки і навчальної дисципліни, проблеми сутності культури та провідні тенденції сучасного світового і вітчизняного розвитку.

Оригінальне komponування тексту посібника забезпечує використання повного комплексу основних методів навчання: словесного, наочного і практичного, дає можливість самостійного вивчення матеріалу, дозволяє викладачеві застосовувати інноваційні методи навчання.

Маланюк Є. Нариси з історії нашої культури / Є. Маланюк //
Українська культура. — 1991. — №8. — С. 26-27.

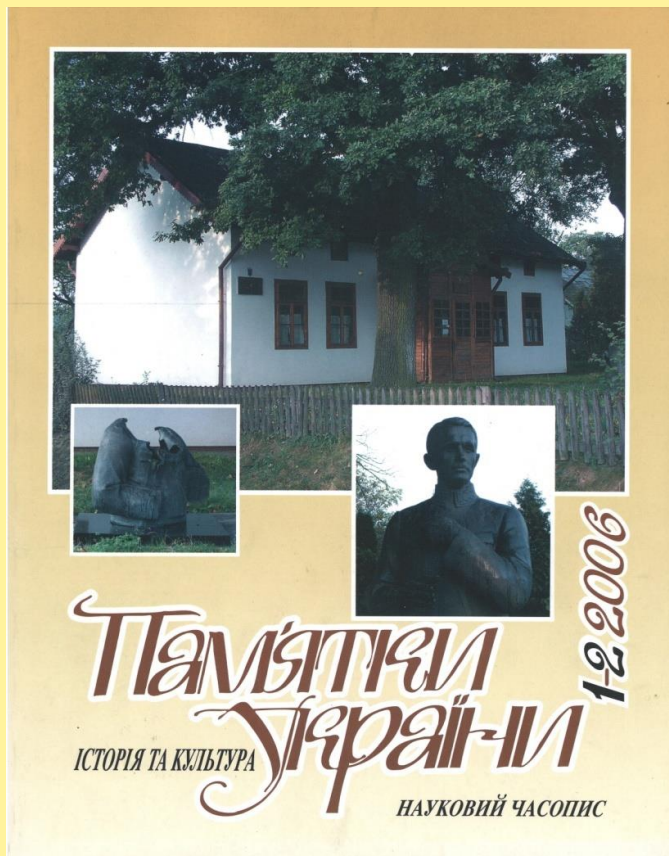
Дух козаччини в переважно притиснутім масиві народу продовжував жити. Але жив він також як історичний спогад, в останніх, ще національно животіючих представниках шляхти, переважно підупалої матеріально.

Яскравими прикладами і виразниками того були два сини нашого народу – Т. Шевченко і М. Гоголь.

Літературознавство минулої доби мало цікавилось походженням письменників і творило з їх життєписів короткі відомості.

В статті подається цікавий матеріал про ці дві великі постаті.

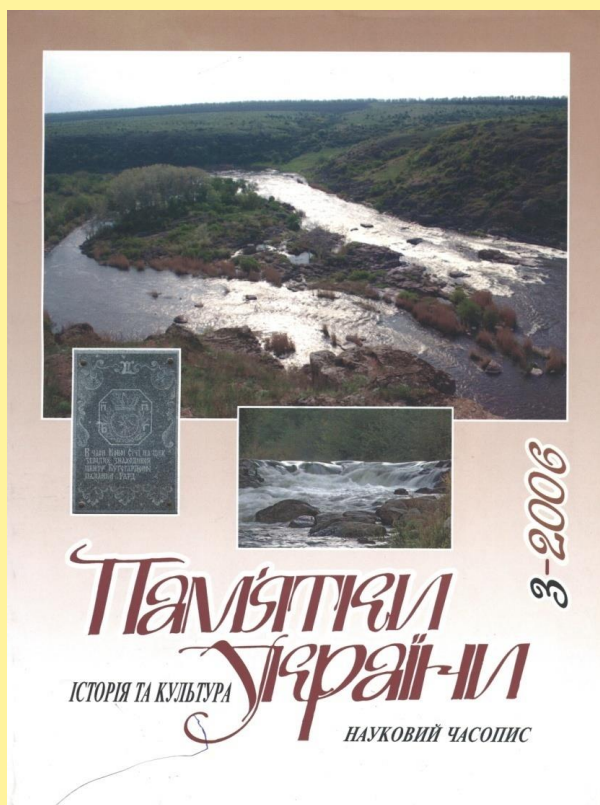
Іванисько С. Реставрація фрескового малярства Софії Київської (20-30-ті роки) / С. Іванисько // Пам'ятки України: історія та культура. — 2006. — № 1-2. — С. 65-77.

Історія української реставрації залишається малодослідженою. Це стосується й вивчення реставрації окремих пам'яток української культури, навіть найвизначніших серед них і Софії Київської.

Як відомо, в ній збереглося 3000 м² фресок з 6000 м², що були в давнину. Наукова реставрація храму почалася тільки в XX столітті. Тому варто оглянути перебіг “реставраційних робіт” у храмі в XIX столітті, наслідки яких довелося усувати в XX столітті.

Тимофієнко В. Стильові визначення будівель ХХ століття / В. Тимофієнко. // Пам'ятки України: історія та культура. — 2006. — № 3. — С. 58-69.

Описуючи кожен споруду визначають до якого стилю, стильового напрямку чи течії вона належить. Це не лише уставлена традиція, а й неодмінна умова при оформленні документів щодо охорони пам'ятки, висвітлення її особливостей у каталогах, довідниках, томах “Зводу пам'яток історії та культури” тощо.

Щоб трохи розібратися в спадщині ХХ століття, треба зазирнути в глиб віків, згадати стильові процеси в розвитку архітектурних народів і узвичаєні їхні назви.

*А поля житами колосяться,
Кличуть весну в небі журавлі,
Україно! Я пишаюся твоїм багатством
Й тим, що я живу на цій землі!*